

တၢ်ကတိၤသးလၢ နဖီအ တၢ်ကူစါ ယါဘျါ တၢ်နၢ်ဟူ အတၢ်သ့ၣ်နံၤဖးသီ အဂီၢ်

Minnesota တၢ်သမံသမိးမၤကွၢ် ဖိသၣ်
အိၣ်ဖျါထီၣ်သီ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကွၢ်
(Minnesota Newborn Screening
Program)

နဖီ အတၢ်ကူစါယါဘျါ တၢ်နၢ်ဟူ တၢ်သ့ၣ်နံၤဖးသီ

မုၢ်နံၤ (MM/DD/YYYY)-

တၢ်ဆၢကတီၢ် (ဂီၤဒီ/ဟါဒီ)-

တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒီးအမံၤ-

တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒီးလီၤတဲစိ-

တၢ်နၢ်ဟူကသံၣ်ကရၢၣ်စံးတၢ်နၢ် မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

တၢ်နၢ်ဟူကသံၣ်သရၢၣ်စံးတၢ်နၢ် မ့ၢ်ဝဲ ပုၤကွၢ်ထွဲ တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့
လၢအမၤလိတၢ်ဝဲဘၣ်ဃး တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါ တၢ်ဆါ ဒီးကွၢ်ထွဲ ဖိသၣ်အိၣ်
ဖျါထီၣ်သီ, ဖိသၣ် ဒီး သးပုၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢအတၢ်နၢ်ဟူတၢ်လီၤမၤ
ကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤတၢ်ဂၤလၢအအိၣ်ဒီး တၢ်နၢ်ဟူလီၤ
မၤန့ၣ် ကနၢ်ဟူဝဲ တၢ်ကလုာ်တၢ်နီၤဒီး တနီၤန့ၣ် တနၢ်ဟူတၢ်နီၤတမံၤဘၣ်
န့ၣ်လီၤ. တၢ်နၢ်ဟူလီၤမၤန့ၣ် အိၣ်ဝဲဒၣ် အါကလုာ်ဒီး အိၣ်သန့ထီၣ် အ
သးလၢ တၢ်ဂ့ၢ်ကီ တခါ စ့ၣ်စ့ၣ်ခီဖျါ နၢ်ကွၢ်ဂီၤ တခါ မ့တမ့ၢ် အါခါ အတၢ်
ဂ့ၢ်ကီ အယီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤဝဲဝဲ တၢ်သမံသမိး ခံခါလၢကံ လၢအဘၣ်
ဃးဒီး တၢ်နၢ်ဟူတၢ်လီၤမၤ အကလုာ်လၢ အနးတဖၣ် ခီဖျါဖိသၣ်တၢ်နၢ်
ဟူ ကသံၣ်သရၢၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအရ့ဒိၣ် လၢကမၤလီၤတၢ်ဝဲ တၢ်အိၣ်ဒီး
တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကွၢ် လီၤတၢ်လီၤဆဲး လၢတၢ်ကလုာ်တၢ်ထွဲဒီး ကွၢ်ထွဲ တၢ်နၢ်
တဟူ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်မနုၤအယီၤ ယဖိဆဲးဖိကဘၣ်ထံၣ်ဝဲ တၢ်နၢ်ဟူက သံၣ်သရၢၣ်လဲၣ်.

တၢ်သမံသမိး တၢ်နၢ်ဟူ လၢ နဖီဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲဖဲ အိၣ်ဖျါထီၣ်အခါ/အိၣ်
ဖျါဝဲ တယံာ်ဘၣ် အလီၤခံန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်သမံသမိးတၢ်မၤကွၢ်န့ၣ်လီၤ.
ဖိသၣ်မ့ၢ်တဖျါဝဲ တၢ်သမံသမိး တၢ်မၤကွၢ်ဘၣ်ဒီး တၢ်အံၤ တပုၤလၢ အ
ဝဲသ့ၣ်လိၣ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်သမံသမိးတၢ်မၤကွၢ်တၢ် ဆူညါလၢ တၢ်နၢ်ဟူ က
သံၣ်သရၢၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤတၢ်ကွၢ်ထံ သမံသမိးအလၢအပုၤလၢ
တၢ်နၢ်ဟူ ကသံၣ်သရၢၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲထဲ ကျဲတဘီလၢ တၢ်ကသ့ၣ်ညါလီၤ
တၢ်ဝဲ လၢ နဖီနၢ်ဟူဝဲ တၢ်ကလုာ် လၢအရ့ဒိၣ်ခဲလၢကံလၢ တၢ်စးကတီၢ်
တၢ် ဒီး တၢ်တဲကျိၣ်အတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးသးအံၤကယံာ်ဝဲထဲလဲၣ်.

တၢ်ထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးသးအံၤ ကယံာ်ဝဲ 1-3 န့ၣ်ရံၣ် န့ၣ်လီၤ. တဘျီ
တခါန့ၣ် တၢ်မၤဝဲ တၢ်သမံသမိးတၢ်မၤကွၢ် ဖဲ တၢ်ထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိး
သးတဘျီဒီးန့ၣ် တဝဲ ဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်လိၣ်ဘၣ် တၢ်ထံၣ်လိာ်
အိၣ်သကိးသး ခံဘျီတဘျီဒီး တၢ်ကသ့ၣ်ဆၢဖးကတီၢ်အံၤ တသ့ဖဲအ
သ့လၢ အဆိအချ့န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးသးဒီးယဖိအဂီၢ် ယကဘၣ် ဟဲစိ တၢ်မနုၤသ့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်.

- နတၢ်အုၣ်ကီၤခးကွၢ်
- မ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်ဒီးဟဲစိဃုာ်ဒီးကသံၣ်သရၢၣ် လံာ်တၢ်ဆုၢ်ထီၣ် ဆူညါ
- ကသံၣ်ကသီစရီ လၢတၢ်စူးကါအီၤခဲအံၤတဖၣ်
- တၢ်သမံသမိး တၢ်မၤကွၢ် တၢ်နၢ်ဟူလီၤမၤ အစၢလၢ အပူၤကွၢ်
ဒီးမ့တမ့ၢ် တၢ်သမံထံလၢ အပူၤကွၢ်တဖၣ်
- တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ထွဲဒီး ဟံၣ်ဖိဃီဖိ အတၢ်စံာ်
စိ ဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်နၢ်ဟူလီၤမၤ လၢအကဲဖိသၣ်အခါ
- ပုၤတၢ်ဂၤလၢအမံၤ/လီၤအိၣ်ဆဲးထံး လၢနအဲၣ်ဒီး တၢ်ဆုၢ်န့ၣ်လီၤ လံာ်
ဟံဖျါ

တချးတၢ်ထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးဘၣ်န့ၣ် ယကဘၣ်မၤမ န့ၣ်လဲၣ်.

တၢ်မၤတၢ်သမံသမိး အညီကတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဖဲ နဖိဆဲးဖိ မဲဝဲအခါန့ၣ်လီၤ.
လၢတၢ်ကမၤလီၤတၢ်လၢ နဖိဆဲးဖိ ကမဲဝဲဖဲ တၢ်မၤ တၢ်သမံသမိးအခါ
အဂီၢ်-

- တချးဖဲတၢ်ထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးသးအခါ မ့တမ့ၢ် ဖဲတၢ်ဟဲဒီး သီ
လ့ၣ်ဆူ တၢ်ဟ့ၣ် ကသံၣ်ဒီး အခါ တဘၣ်မၤ နဖိဆဲးဖိ မဲအိၣ်ဘျး
တဂ့ၢ်.
- ဟးဆဲးတၢ်ဒုးအိၣ် နဖိ တၢ်အိၣ်တၢ်အီ ဖဲကစးထီၣ် မၤဝဲ တၢ်ထံၣ်
လိာ် အိၣ်သကိးသး အဆၢကတီၢ်တက့ၢ်. နဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ဒုးအီ ဖိ
သ့ၣ်သ့ဖဲ တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒီး တချးလၢ တၢ်စးထီၣ်မၤဝဲ တၢ်သမံ
သမိး န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်ထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးသးဒီးတၢ်နၢ်ဟူ ကသံၣ်သရၣ် အခါ တၢ်မနုၤကကဲထီၣ်အသးလဲၣ်.

တၢ်နၢ်ဟူကသံၣ်သရၣ် ကထၢ်ဖျါဝဲ တၢ်ဂၢ်တၢ်ကျါ ဘၣ်ယး နဖိတၢ် အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချု တၢ်စံၣ်စီ, ဘၣ်ယး နတၢ်ဒၢထီၣ်ဖဲတၢ်အိၣ်ဒီးဟူး သးဖဲတၢ်အိၣ်ဖျါ ဖိတၢ်အံၤ အခါဒီး ဘၣ်ထွဲဒီး နဟံၣ်ဖိယိဖိ အတၢ် စံၣ်စီသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲနဖိဆံးဖိ မံဘၣ်သးအခါ တၢ်နၢ်ဟူကသံၣ်သရၣ် ကမၤကွၢ်ဝဲ နဖိအန့ၣ် ဒီးမၤဝဲ တၢ်သမံထံ ဘၣ်ယးတၢ်နၢ်ဟူတၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤတၢ်သမံသမိး အကလုာ်တဖၣ် ကပၣ်ဃုာ်ဝဲဒီး-

- ခိၣ်န့ၣ်အတၢ်ခိဆၢဘၣ်ယးတၢ်ကလုာ် (Auditory Brainstem Response) (ABR) – တၢ်ကထီထီၣ် ပီးလီလၢအိၣ်ဒီး စ့ၣ် တၢ် သ့ၣ်ညါ (Sensors) လၢနဖိဆံးဖိ အခိၣ်ထံ ဒီး အနီၤစၢၤ အလီၤ ဒ် သီး တၢ်ကမၤကွၢ်ဝဲ ခိၣ်န့ၣ် အတၢ်ခိဆၢဒီး တၢ်ကလုာ်တဖၣ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကထီထီၣ် တၢ်ကနီၤဒၢ လၢဖိသ့ၣ်အနီၤခံကပၤလၢာ် ဒ်သီး တၢ်ကဆၢန့ၣ်လီၤ တၢ်ကလုာ် လၢကမၤကွၢ်တၢ် အဂီၢ်န့ၣ် လီၤ. လၢနီၤခိကွၢ်ဂီၤတကပၤန့ၣ် နဖိဆံးဖိတခါဆၢက့ၤဝဲတၢ်က လုာ်ဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ် ပီးလီလၢအိၣ်ဒီး စ့ၣ် တၢ်သ့ၣ်ညါ ကမၤဝဲ တၢ် ထီၣ်ဒွဲးတၢ်ဘၣ်ယး နဖိဆံးဖိ အတၢ်ခိဆၢဝဲ တၢ်ကလုာ်တဖၣ် သ့ ဝဲဂ့ၤဝဲထဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သမံသမိးတခါအံၤ ကမၤစၢၤ ဒူးသ့ၣ် ညါပုၤလၢ တၢ်နၢ်ဟူ တၢ်လီၤမၤကွၢ်ဝဲ အိၣ်ခါန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဖျါလၢ တၢ်နၢ်ဟူတၢ် လီၤမၤ အယိ, ပီးလီတခါအံၤ ကဟ့ၣ်ဒူးသ့ၣ်ညါပုၤ တၢ်ဂၢ်တၢ်ကျါ ဘၣ်ယး တၢ်နၢ်ဟူတၢ်လီၤမၤဝဲဖဲလဲၣ်တကလုာ် လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ကလုာ်သီၣ်လၢ နၢ်ကိပူၤ (Otoacoustic Emissions) (OAE) – တၢ်ကထၢ်န့ၣ်လီၤ ခိၣ်ဘၢးအဘိပျံာ်ပျံာ်ဖိလၢ နၢ်ကု ခံကပၤလၢာ် ဒ် သီး တၢ်ကဆၢ ခိဖျါတၢ်ကလုာ် ကပၣ်လူးဖိဒီး ထီၣ်ကွၢ်ဝဲ တၢ်ဟဲ ကုၤသီၣ် ကဒါကုၤကုၤလၢ နၢ်ကုအံၤ မ့ၢ်အမၤတၢ်ဒ်ပတီၢ်မ့ၢ်အသိး ဧါန့ၣ်လီၤ. တၢ်သမံသမိးတခါအံၤတၢ်စူးကါအီၤဒီးတၢ်သမံသမိး အဂၤတဖၣ် ဒ်သီးကဟ့ၣ်ဒူးသ့ၣ်ညါဝဲ တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါတၢ်ဆူးတၢ် ဆါလၢအဘၣ်ဝဲကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်မၤကွၢ်နၢ်ကလုာ်လၢခိဆၢတၢ်သီၣ် (Tympanometry) – တၢ် ကထၢ်န့ၣ်လီၤ ခိၣ်ဘၢးအဘိ ပျံာ်ပျံာ်ဖိလၢ နၢ်ကုခံတခါစ့ၣ်စ့ၣ် ဒ်သီး တၢ်ကထီၣ်ကွၢ်ဝဲ နၢ်ကလုာ်ဟူးဝဲဝဲဂ့ၤဝဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်စူး ကါ တၢ်သမံသမိး တခါအံၤ, ဒီး တၢ်သမံသမိး အဂၤ တဖၣ်န့ၣ် ကဟ့ၣ်ဝဲ တၢ်ဂၢ်အန့ၣ် တစးဖိ လၢအဘၣ်ယး ဘၣ်မနုၤအယိ တၢ် နၢ်ဟူတၢ်လီၤမၤတၢ်ဂၢ်ကီၢ်အံၤကဲထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

ယဖိဆံးဖိ ကတူၢ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်ဆါတမံမၤခါ.

ဖဲတၢ်မၤတၢ်သမံသမိးအခါ နဖိဆံးဖိကတူၢ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်ဆါ နီတတီၤနီ တဘျီဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖၢန့ၣ်လီၤ ခိၣ်ဘၢးအဘိပျံာ်ပျံာ် ဖိဒီး ပီးလီလၢအိၣ် ဒီး စ့ၣ် တၢ်သ့ၣ်ညါ တမၤဘၣ်ဒီး နဖိဆံးဖိ နီတမံဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖိသ့ၣ် ဆံးဖိအါဂၤ ကအန့ၣ်ဒီး ကဟူးဝဲဝဲဖဲ တၢ်ထၢန့ၣ်လီၤ တၢ်သမံသမိးပီးလီ ဖဲအခိၣ်ထံး အခါဘၣ်ဆၣ် ကအိၣ်ဂၢ်ဝဲ ဖဲ တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤတၢ်ဖၢန့ၣ် လီၤအီၤဝဲဒီး ဘၣ်လီၤဘၣ်ကျဲ အခါန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ယကဒီးနၢ်ဘၣ် တၢ်သမံသမိး အစၢတဘျီဃီခါ.

တၢ်နၢ်ဟူကသံၣ်သရၣ် တဲပူးနၢ်ကသုလၢ နမၤနီၤ တၢ်သမံသမိးအစၢ ကသု အခါဖဲလဲၣ်ဒီး မတၤတဂၤ ကဟ့ၣ်နၢ် တၢ်အစၢလဲၣ်န့ၣ် လီၤ. န မ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ယးတၢ်အစၢတဖၣ်ဒီး နကၢၤ ဆဲးကျိးဘၣ် တၢ် နၢ်ဟူပီညါကသံၣ်ဒၢး န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်မၤတၢ်သမံသမိး ဒီတကတီၢ်ညါအခါ ယဖိဆံးဖိ မ့ၢ်တမံဘၣ်ဒီး တၢ်မနုၤကကဲထီၣ်လဲၣ်.

ဖဲနဖိဆံးဖိတဖၣ် အသးဒီးစၢ်န့ၣ် အါတက့ၢ် အဝဲသ့ၣ် ကမံဘၣ်အသး ဖဲ တၢ်မၤကွၢ် ဒီတကတီၢ်ညါအခါ, ဘၣ်ဆၣ် တဘျီတခါနီၣ် ကလိၣ်ဘၣ် ဝဲ တၢ်မၤကွၢ်ဒီး တၢ်ထံၣ်လိာ်သး အသိကဒီး တဘျီန့ၣ်လီၤ. ဖိသ့ၣ် လၢ အသးန့ၣ်အါဝဲ တနီၤအဂီၢ်, ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် ဖိသ့ၣ်အကသံၣ်သရၣ် က ဟ့ၣ်ကူၣ်လၢ ကဒူးအီၤအီၤ ကသံၣ်မံ ဒ်သီးကမၤစၢၤအီၤ လၢကမံဒီဆၢ ကတီၢ် ဖဲတၢ်လိၣ်ဘၣ်အီၤလၢ တၢ်ကသမံသမိးအီၤ လၢလၢပုၤပုၤအခါ န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကမၤစၢၤလီၤဝဲ တၢ်အိၣ်သး လၢကလိၣ်ဘၣ် ဟ့ၣ်ဝဲဖိ သ့ၣ်ဆံးကသံၣ်မံအဂီၢ် တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်လၢ နကမၤဝဲ တၢ်ထံၣ်လိာ်အိၣ်သ ကိးသး တသ့ဖဲအသ့အဆိအချုန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မ့ၢ်ကဲထီၣ်သးတမံမၤလၢ ယမ့ၢ်ဘၣ်ဆီတလဲဝဲ တၢ်သ့ၣ်ဆၢဖးကတီၢ်လၢ တၢ်ထံၣ်လိာ် အိၣ်သကိးသး လၢယဖိဆံးအဂီၢ်ဒီး တၢ်မနုၤကကဲထီၣ်ဝဲလဲၣ်.

အကါဒိၣ်ဝဲဒိၣ်မးလၢ နဖိဆံးဖိ ကထံၣ်လိာ်သးဒီး တၢ်နၢ်ဟူကသံၣ်သ ရၣ်န့ၣ်လီၤ. နမၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သးဖဲ တၢ်သ့ၣ်ဆၢဖးကတီၢ် မ့ၢ်တသ့ဘၣ် အယိ, ဝံသးစူၤ မၤကဒါကုၤ တၢ်သ့ၣ်ဆၢဖးကတီၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီး တၢ် သမံသမိး တၢ်နၢ်ဟူတၢ် တဘျီဃီတက့ၢ်.